

Četnici nuđe sarađnju
ustašama.

Arhiv Dos. krajno B. Luka

ABK
OVO JE BILIC 28. APRILA 1942.g.
=====

P R E P E T S fotokopije koja se nalazi u Muzeju za Bosansku
Krajinu u Banjaluci.

" Nezavisna država Hrvatska
velike župe Pliva i Rama u Jajcu
Broj: v. t. 87/42

PREDMET: Varcar Vakuf, prilike i
ponuđe četnika našim
vlastima za sarađnju.

Jajce, 28. travnja 1942.

MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA tajništvo
ZAGREB

Još od 16.II. ove godine Varcar Vakuf obkoljen je od pobu-
njenika, te je s time prekinuta svaka veza, sem krilašima čemu je
tom ministarstvu već nekoliko puta obavješteno. Obskrbljivanje vo-
jne posade i civilnog pučanstva vršeno je isključivo kriližama.

U začinje vrijeme usleđ neizdržljivog stanja u Varcar Vakufu i
gonjeni glađu su se neki građani iz Varcara u Jajce, na temeljom
saslušanih preslušanim zapisnika sastavljenim sa obim licima i do-
pise, koja su ista lica donijela podnosi se ovo izvješće o pri-
likama koje vladaju u Varcaru, a naročito u vezi ponuđe četnika za
sarađnju. Radi važnosti i tajnosti samoga predmeta šalje se po
posebnim teklicima.

Kako se iz priloženih zapisnika i dopisa ož ječan do pet vie
či stanje u Varcar Vakufu je očajno, te se istome mora najnužnije
na bilo koji način pomoći.

U svrhu tamošnjih prilika šalju se uz ovaj dopis:

1) Dopol kotarske oblasti u Varcar Vakufu broj: Taj. 69/42
zavešteno po ovouredstom broju Taj. 417/42.

2) Prepis privatnog lista domobranskom načporučniku Ivana
Arapovića podžupanu ove župe Dr. Anti Šuniću.

3) poslušni zapisnik Tajnika ustaškog logornika Josipa Sti-

pančića, zapovjednika milicije Vukelja Marka.

4) Privatni list kotarskog predstojnika Marka Jungića iz Varcara velikom županu u Jajcu.

5) Preslušni zapisnik Muhanovića Muje i dr. koji su došli danas i preslušani jutros u 9. sati i 15 minuta.

Ova župa odpremila je jutros jedan dio hrane u Rajlovo po posebnom ~~činniku~~ ^{činovniku} ove župe, koji tu hranu ima prečati danas, a najkasnije sjutra u krilaše, da se baci u varcar. Ovaj ~~činnik~~ ^{činovnik} hranu pretiže i u samim krilašima i pokazuje gdje se u Varcaru ima baciti. Za isti svrhu upućen je u Rajlovac sa tim činovnikom i Josip Stipančić tajnik ustaškog logora iz Varcara. Kako će posada i pučanstvo nešto hrane dobiti u toku današnjeg dana ili sutrašnjeg dana.

Osim toga čestavit će se veća količina hrane preksutra to jest 30.o.mj. preko brda tovarnim kolima uz oružanu pratnju iz 9. pješ. pukovnije. Dali će ta dostava uspjeti ili ne unaprijed se ne može predviđjeti, jer potpuna sigurnos ne postoji s obzirom na to, da u tu svrhu u Jajcu imaše svega dvije satnije 9. pješ. pukovnije. Ovdje je dočuvše na opetovanu molbu i traženje ove županije u koju je svrhu putovao sam veliki župan u Zagreb, upućena druga bojna 14.pješ. pukovnije u Nevesinju. Međutim ta bojna uz pratnju jajačke posade upućena je 25.ov.mj. u Varcar za pojačanje tamošnje posade, pošto su talijenske trupe najavile dolazak, kojeg si izvršile 26.ov.mj. u 15.30. sati. Tako se sada u Varcaru nalazi spomenuta druga bojna 14.pješ. pukovnije i 22. bojne pukovnije, koja je opkoljena u Varcaru još od 16. ~~III~~ II. 1942. godine.

U vezi najnovijeg izvještaja o ponudi zapovjednika Uroša Drenovića Za suračnu sa našim Vlastima, o čemu je govor u zapisniku priloženom pod 5 podnosim sledeće načopune.

Ova je župa obavještene još prije nekoliko dana, da su četnici i komunisti na ratnoj nozi i da su se međusobno tukli i to

naročito kod Surjan Bošca i kod sela Prisjke. Prema iskazu seljaka iz sela Baljvina četnici su bili najmoćniji na lijevoj strani Vrbasa kod sela Agića. Prema iskazu istih ljudi, partizani nijesu pučanstvu nanosili nikakve zla, dočim su četnici poubijali i ~~na~~ ~~xxkxx~~ navođno, da su do temelja porušili Hrvatska sela Bošca i Prisjku i poubijali sve sreća. Nažalje je ova župa izvještana, da su komunisti pobili i poklali četnike kod sela Prisjke. Još za vrijeme dok je bila talijanska posada u Varcaru surađivala je sa četnicima, te su četnici omogućili Talijanima obskrbu preko Ključa. Navođno su pokazali Talijanima pripreme koje su 27. ožujka vršili partizani za napad na Varcar. Te je taj napad uspješno odbijen.

Prema svim iskazima situacija je takva iza odlaska Talijanskih trupa, da su četnici bili prisiljeni prikloniti se bilo partizanima bilo našoj vojsci. Prema gornjim iskazima Muje Muhanovića i dr. četnici su se priklonili našim trupama. U vezi s tim mišljenjem sam, da bi trebalo ovu situaciju pametno ali vrlo oprezo iskoristiti. Za postignuće uspješne situacije i umirenje okoline između Jajca-Petrovca i Varcara ova pojava bi se naročito uspješno mogla iskoristiti, jer po svim izgledima samo seljačko pučanstvo u općini nije komunistički nestrojeno, te je za očekivati, da bi se postepeno priključilo četnicima, a time i našim vlastima. U tu svrhu mišljena sam, da bi trebalo među ostalim, a od strane naše učiniti sledeće:

1) Da Ministarstvo Utržbe stavi ovoj župi 200.000 - 300.000. Kuna, da bi ova župa mogla razdijeliti nastradalom pučanstvu hrvatske pravoslavne vjere ~~knjuzak~~.

2) Da bi se Ministarstvo obrte i veleobrti i trgovine osjek za ishranu trebalo odmah poslati 5-8 vagone hrane kako bi kotarska oblast Varcar Vakuf mogla davati i pravoslavnom pučanstvu na iskaznice određene količine hrane kao i ostalom hrvatskom pučanstvu.

3) Da bi se moglo tom Ministarstvu poslati posebnog izaslanika odnosno delegirati posebnu ličnost sa ove župe sa naročitim uputama i ovlastima s time, da taj čovjek bude isključivo nadležan i odgovoran za sav postupak nađ pacificiranim pućanstvom tj. neke vrste čovjek povjerenja naših vlasti sjećne strane, a s druge strane pravoslavnog pućanstva na koga bi se pućanstvo obraćalo sa svim svojim potrebama. Dotični činovnik trebao bi imati dužnost i ovlasti da se u dogovoru sa Velikim Županom brine za sve potrebe pacificiranog ~~područja~~ područja u gore opisanom području bez obzira na granice pojedinih kotara.

4) Da se izda specijalna zapovjeđ ovlašćijim zapovjednicima 17 120 čjelatne ustaške vojne i zapovjedniku 9. pješpukovnije da imaju striktno poštivati propise određbe Poglavnika o postupku prigodom akcija za čišćenje GSP br. 318 od 16. travnja 1942. god. Na ime i poređ izričitih propisa gornje određbe ustanovljeno je da se i sada događja, da se prilikom akcija ubijaju mirni ljudi pa čak i žene i djeca, i pale zgrade bez ikakve potrebe. O tome će se Ministarstvu poslati posebno izvješće uz navađjanje konkretnih slučajeva dok se provjeri čestave i ustanovi istinitost istih.

Moli se Ministarstvo da po istome tekliću pošalje ovoj župi dovoljna upustva čržanja i postupak u gore navećenom slučaju koji se prećaje sa strane upravne vlasti.

Dostavljamo po istom tekliću:

Za čom spremni!

Za veliku župu-poćžupan

Dr. Šunjić, v. r.

PREPIS FOTOKOPIJE IZVRŠIO GAJIĆ GOJKO.

BANJALUKA 1. XII. 1963. god.

(Gajić Gojko)
Gojko Gajić